

Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει I' Βυζαντινολογικὸν Συνέδριον. — Κατὰ τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ συνελθὸν Θ' Βυζαντινολογικὸν Συνέδριον καθωρίσθη ὑπὸ τῆς Διεθνούς Ἐπιτροπῆς τῶν Βυζαντινολόγων μὲ τὴν πρόθυμον ψήφον καὶ τῶν ἑλληνικῶν αὐτῆς μελῶν, πιστευόντων εἰς τὸν πολιτισμὸν τοῦ συγχρόνου τουρκικοῦ λαοῦ καὶ τὴν ἑλληνοτουρκικὴν φιλίαν, ὡς ἔδρα τοῦ I' ἢ κοιτῆς τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ, ἢ Κωνσταντινουπόλις. Ἡ ἀπόφασις ἐγένετο μετ' ἐνθουσιασμοῦ δεκτὴ κατὰ τὴν τελευταίαν πανηγυρικὴν συνεδρίαν ὑφ' ὄλων τῶν συνέδρων. Τὸ συνέδριον συνεκλήθη πράγματι ὑπὸ τῆς τουρκικῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ συνήλθεν ἀπὸ τῆς 14ης μέχρι τῆς 21ης Σεπτεμβρίου ἐνεστῶτος ἔτους, καθ' ὃν χρόνον ἐκάπνιζον εἰσέτι τὰ ἐρείπια τῶν πυρποληθέντων ὑπὸ τοῦ ἀχαλινώτου τουρκικοῦ ὄχλου χριστιανικῶν ναῶν, ἐν οἷς καὶ τινὸν βυζαντινῶν. Φυσικὰ οἱ πολυπληθεῖς Ἑλληγες βυζαντινολόγοι, οἱ ὅποιοι εἶχον δηλώσει συμμετοχὴν, μετὰ τὰς ἀδικαιολογήτους, βαρβάρους καὶ πρωτοφανεῖς διὰ τὸν πολιτισμὸν τοῦ 20οῦ αἰῶνος σκηνὰς τῆς νυκτὸς τῆς 6ης Σεπτεμβρίου κατὰ τοῦ εἰρηνικωτάτου καὶ ἀνυπόπτου ἑλληνικοῦ στοιχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀπέσχον αὐτοῦ, τὰ δὲ ἑλληνικὰ πνευματικὰ ἰδρύματα ἀπήθυνα ἐντονωτάτας διαμαρτυρίας πρὸς τοὺς συνελθόντας συνέδρους. Οὕτω τὸ συνέδριον διεξήχθη ἐντὸς ἀίμοσφαιρας ψυχροτάτης, ἥκιστα εὐνοϊκῆς διὰ διεθνῆς καὶ δὴ βυζαντινολογικὸν συνέδριον, ἢ δ' ἐπιτυχία αὐτοῦ ἠπῆρξε κατὰ τὴν ὁμολογίαν συμμετασχόντων εἰς αὐτὸ ξένων ἐπιστημόνων μηδαμινῇ. Ἐλείπε τὸ πνεῦμα τῆς ἐγκαρδιότητος καὶ τῆς φιλικῆς ἐπιστημονικῆς συνεργασίας, τὸ ὁποῖον διέκρινε τὰ προηγούμενα συνέδρια βυζαντινῶν σπουδῶν καὶ ἰδιαίτερος τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ συνελθόν. Τὸ προσεχὲς IA' συνέδριον ἀπεφασίσθη νὰ συνέλθῃ μετὰ τριετίαν, κατὰ τὸ ἔτος 1958, εἰς τὸ Μόναχον.

10ον Συνέδριον Ἱστορικῶν Ἐπιστημῶν ἐν Ρώμῃ. — Τὴν 4-11 Σεπτεμβρίου 1955 ἔλαβε χώραν ἐν Ρώμῃ τὸ 10ον Διεθνὲς Συνέδριον Ἱστορικῶν Ἐπιστημῶν. Ἐλαβον μέρος 1600 σύνεδροι, ἀντιπροσωπεύοντες 35 χώρας καὶ διεθνεῖς ὀργανισμοὺς, συνοδευόμενοι καὶ ἀπὸ τὰ μέλη τῶν οἰκογενειῶν των, ὥστε τὸ σύνολον τῶν ἐπισκεπτῶν ἀνῆλθεν εἰς 2200 πρόσωπα.

Τὸ Συνέδριον, ὡς καὶ τὰ προηγούμενα, εἶχεν ὀργανωθῆ ὑπὸ τῆς Διεθνούς Ἐπιτροπῆς Ἱστορικῶν Ἐπιστημῶν (Comité International des Sciences Historiques, βλ. Ἑλληνικά 1 [1928] 223-224), εἰς τὴν ὁποίαν προπολεμικῶς ἢ Ἑλλάς ἀντεπροσωπεύετο ὑπὸ τῶν καθηγητῶν κκ. Κ. Ἀμάντου καὶ Σ. Β. Κουγέα. Μεταπολεμικῶς ὁμως δὲν κατορθώθη νὰ συμμετάσχῃ εἰς τὴν Διεθνῆ Ἐπιτροπὴν ἐκ νέου ἢ Ἑλλάς, ἥτις καὶ δὲν μετέσχε τοῦ προηγηθέντος 9ου Διεθνούς Συνεδρίου Ἱστορικῶν Ἐπιστημῶν (Παρίσιοι 1950), εἰς τὸ ὁποῖον ἄλλωστε δὲν μετέσχον οὔτε αἱ χώραι τοῦ παραπετάσματος.

Τὸ πρόγραμμα τοῦ 10ου Συνεδρίου εἶχε καθωρίσθῃ ὑπὸ τῆς Διεθνούς Ἐπιτροπῆς, ἢ ὁποία μετέφερε τὸ βᾶρος οὐχὶ εἰς τὰς ἀνακοινώσεις, ἀλλὰ εἰς τὰς «Ἐκθέσεις» (Relazioni), ἐκτυπωθείσας εἰς ἕξ ὀγκώδεις τόμους πρὸ τοῦ Συνεδρίου, οὐχὶ δὲ ἀναγινωσκομένας, ἀλλὰ μόνον συζητουμένας ἐν αὐτῷ. Αἱ δὲ ἐλάχισται

ἀνακοινώσεις ὀφειλόν νὰ σχετίζωνται μὲ τὰ θέματα τῶν «Ἐκθέσεων». Ὡς ἐκ τούτου οἱ Ἕλληνες ἀντιπρόσωποι, καθηγῆται κκ. Ν. Βλάχος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Μ. Λάσκαρις τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, δὲν κατώρθωσαν νὰ προβοῦν εἰς ἀνακοινώσεις, οἱ δὲ πολυάριθμοι ἀντιπρόσωποι τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως διένειμαν τυπωμένας (ἀλλὰ δὲν ἀνέγνωσαν) τὰς ἀνακοινώσεις, ἅς εἶχον παρασκευάσει. Σχετικῶς πολυάριθμοι (δέκα τὸν ἀριθμὸν) ἦσαν καὶ οἱ Γιουγκοσλάβοι ἱστορικοί, ὧν ἠγεῖτο ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Λιουμπλιάνας κ. Μ. Κοσ. Τῆς πενταμελοῦς τουρκικῆς ἀντιπροσωπείας ἠγεῖτο ὁ καθηγητὴς *Lütfi Barkan*.

Αἱ περισσότεραι «Ἐκθέσεις» (Relazioni) ἀφείρων εἰς τὴν μεσαιωνικὴν καὶ νεωτέραν εὐρωπαϊκὴν ἱστορίαν, ἰδίᾳ δὲ τὴν οἰκονομικὴν. Ἡ ἀρχαία ἱστορία, ὡς καὶ ἡ ἱστορία τῶν ἀσιατικῶν χωρῶν εἶχον κάπως παραμεληθῆ. Ὡς πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα θὰ μνημονεύσωμεν τὰς ἐκθέσεις καὶ ἀνακοινώσεις τῶν κκ. *Schachermayer*, *Blegen* (περὶ Τροίας) καὶ *Thompson*.

Τὸ προσεχὲς 11^{ον} Διεθνὲς Συνέδριον Ἱστορικῶν Ἐπιστημῶν πρόκειται νὰ συνέλθῃ τὸ 1960 ἐν Στοκχόλμῃ.

Τὸ 4ον Συνέδριον Ἀραγωνικῆς Ἱστορίας.— Εἰς τὴν φημιζομένην διὰ τὰς φυσικὰς τῆς καλλονὰς πρωτεύουσαν τῶν Βαλεαρίδων νήσων Palma de Mallorca, ἣτις περιέσωσεν ἐν δημοσιευθὲν ἐσχάτως (*Byz. Zeitschrift* 44 [1951] 89-93) διγλωσσον χρυσόβουλλον τοῦ Μανουὴλ Β' τοῦ Παλαιολόγου, συνήλθεν ἀπὸ τῆς 25ης Σεπτεμβρίου μέχρι τῆς 2ας Ὀκτωβρίου 1955 τὸ 4ον Συνέδριον Ἱστορίας τῶν χωρῶν τοῦ Ἀραγωνικοῦ Στέμματος. Τὸ Συνέδριον εἶχεν ἀριστα ὀργανωθῆ ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως αὐτοῦ κ. Ἰωάννου *Pons y Marqués*, Διευθυντοῦ τῶν Ἀρχείων τῶν Βαλεαρίδων.

Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Ἰωακείμ *Ruiz - Jiménez Cortés* (διατελέσας ἐπὶ διετίαν πρέσβυς παρὰ τῷ Βατικανῷ) ἐξῆρε τὴν εἰς αὐτὸ συμμετοχὴν ἱστορικῶν ἐξ Ἰταλίας, Γαλλίας καὶ Ἑλλάδος. Τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης ἀντιπροσωπεύθη εἰς τὸ Συνέδριον ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. *Μιχαὴλ Λάσκαρι*, ὁ ὁποῖος καὶ προσέβη εἰς ἀνακοίνωσιν μὲ θέμα «Un passage de Zurita concernant les dernières années de la domination catalane en Grèce», ἣτις ἀφείρα εἰς τὴν κομητείαν τῶν Σαλώνων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τελευταίου κόμητος Σαλώνων *Luis Fadrique de Aragón* (1382). Ἐγένοντο 78 ἀνακοινώσεις καὶ 7 «θέσεις» (ponencias). Πλὴν τῶν Ἰσπανῶν ἱστορικῶν προσέβησαν εἰς σημαντικὰς ἀνακοινώσεις οἱ Ἰταλοὶ ἀντιπρόσωποι, μετὰξὺ τῶν ὁποίων διεκρίθησαν ὁ δίσσημος ἱστορικὸς τῆς Βενετικῆς Πολιτείας κ. *Ροβέρτος Cessi*, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Παδοῦς, ὁ κόμης *Ριχάρδος Filanjeri Gonzaga di Candida*, διευθυντὴς τῶν Ἀρχείων τῆς Νεαπόλεως, ὁ κ. *Dupré - Theseider*, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Βολωνίας καὶ ἄλλοι. Τὸ προσεχὲς συνέδριον Ἀραγωνικῆς Ἱστορίας πρόκειται νὰ συνέλθῃ τὸ 1958 ἐν Cagliari τῆς Σαρδηνίας.

Τὸ πέμπτο Διεθνὲς Συνέδριον Ὀνοματολογίας.— Ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα τῶν τοπωνυμίων καὶ ἀνθρωπωνυμίων παρουσίασε πάντοτε ἰδιαίτερες μεθοδολογικὰς δυσκολίας, ἐπειδὴ προϋποθέτει λεπτομερῆ γνῶσιν τῆς ἱστορίας τους καὶ δὲν μπορεῖ νὰ στηριχθῆ μόνον στὴ γραμματικὴν. Γι' αὐτὸ σιὰ χρόνια μας ἄρχισε νὰ διαμορφώνεται αὐτοτελὲς κλάδος τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης, ποῦ πῆρε τὸ ὄνομα «Ὀνοματολογία» (Sciences onomastiques), μὲ εἰδικούς ὀνοματολό-

γους, οι όποιοι, για να συντονίζουν τις εργασίες τους και να εϋθυγραμμίζουν τη μέθοδο της έρευνάς τους, συνέρχονται κάθε τρία χρόνια σε ιδιαίτερα διεθνή συνέδρια, με την πρωτοβουλία του «*Διεθνούς Κέντρου Όνοματολογίας*» (C.I.S.O.), που έδρεύει στο Λουβαίν του Βελγίου, διευθύνεται από το γενικό γραμματέα του καθηγητή *H. J. van de Wijer* και εκδίδει ιδιαίτερο έτήσιο περιοδικό με τον έλληνικό τίτλο «ΟΝΟΜΑ», όπου συγκεντρώνεται μεθοδικά και έποπτικά η παγκόσμια όνοματολογική βιβλιογραφία κάθε χρονιάς. Στην ίδια πόλη ιδρύθηκε και ειδική βιβλιοθήκη, που συγκεντρώνει κάθε βιβλίο ή πραγματεία σχετική με τη διεθνή Όνοματολογία. Τα Πρακτικά κάθε συνεδρίου μαζί με τις ανακοινώσεις εκδίδονται κανονικά σε ιδιαίτερο τόμο.

Στο προηγούμενο συνέδριο της Ουψάλας του 1952 ή γενική συνέλευση των συνέδρων είχε δεχτή την πρόταση των Ισπανών αντιπροσώπων να συνέλθη το επόμενο συνέδριο στη Σαλαμάγκα. Έτσι στις 11-15 Απριλίου 1955 ή αρχαία και περίφημη αυτή Ισπανική πόλη φιλοξένησε στους χώρους του Πανεπιστημίου της, που είναι ένα από τα αρχαιότερα του κόσμου, τους όνοματολόγους και γλωσσολόγους των έξω από το παραπέτασμα χωρών. Το Συνέδριο είχε τεθῆ υπό την προστασία του αρχηγού του Ισπανικού κράτους στρατάρχη Don Francisco Franco Behamonde. Την Τιμητική Έπιτροπή του Συνεδρίου σχημάτισαν οι Ισπανοί ύπουργοί Παιδείας και Έξωτερικών με τις τοπικές αρχές της Σαλαμάγκας, και ή Όργανωτική Έπιτροπή προεδρεύονταν από τον πρύτανη του Πανεπιστημίου κ. *Antonio Touar* και το διάσημο Ισπανό τοπωνυμολόγο *Monseigneur A. Griera*, καθηγητή του Πανεπιστημίου της Βαρκελώνης.

Το Συνέδριο διαιρέθηκε σε πέντε τμήματα (Sections):

1. Τμήμα γενικό, που ασχολήθηκε με τα προβλήματα των σχέσεων της Όνοματολογίας με τη Γλωσσολογία.
2. Τμήμα Ρωμανικής Όνοματολογίας.
3. Τμήμα Γερμανικής Όνοματολογίας.
4. Τμήμα Μεσογειακής, Βασκικής και Κελτικής Όνοματολογίας.
5. Τμήμα Όνοματολογίας της Άσίας, Άφρικής, Άμερικής και Ωκεανίας.

Οι σύνεδροι είχαν στα χέρια τους βιβλίο με τυπωμένες περιλήψεις όλων των ανακοινώσεων που έπρόκειτο να γίνουν στα διάφορα τμήματα, για να είναι κατατοπισμένοι στα θέματα που θα συζητηθούν. Είναι φυσικά αδύνατο να γίνη έδω λόγος για το περιεχόμενο και τη σπουδαιότητα των θεμάτων που συζητήθηκαν. Έιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασε το πλήθος των ανακοινώσεων και συζητήσεων γύρω από τα τοπωνύμια που άφησαν στην Εϋρώπη οι Βάσκοι, ό προ-ινδοευρωπαϊκός λαός που σώζεται σήμερα σε μιá μικρή περιοχή των Πυρηνάϊων, ό όποιος όμως ήταν άπλωμένος παλαιότερα σε πολύ μεγαλύτερη έκταση της Εϋρώπης.

Ή πατρίδα μας, ένω στο προηγούμενο συνέδριο της Ουψάλας είχε αντιπροσωπευτή από τέσσερεις γλωσσολόγους (βλ. Έλληνικά 12 [1952-53] 437-438), στο συνέδριο της Σαλαμάγκας αντιπροσωπεύτηκε μόνο από τον ύπογραφόμενο, ως αντιπρόσωπο του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, που μίλησε για τη χρήση οικογενειακών έπωνύμων ως βαφτιστικών όνομάτων στην Έλλάδα.

Οι εργασίες του Συνεδρίου συνοδεύτηκαν από δεξιώσεις των συνέδρων στην έπίσημη κατοικία του Πρύτανη του Πανεπιστημίου, στο μέγαρο της Νομαρχίας, με παράσταση ντόπιων χορών, από «γεϋμα άδελφосύννης» των συνέδρων (Repas de Fraternité) στο Patio de Escuelas Menores του Πανεπιστημίου, από συναυλία Ισπανικής μουσικής, και τέλος από έκδρομή στα περι-

χωρη τῆς Σαλαμάνγκας καὶ ἐπισκεψῆ των ἱστορικῶν μνημείων τῆς Ἰσπανικῆς Κράτος ἐτίμησε μὲ ἀνώτατα παράσημα τοὺς ἐπιφανέστερους ξένους συνέδρους.

Τὸ συνέδριον εἶχε ὀργανώσει καὶ ἐκθῆση βιβλίων καὶ πραγματειῶν ὀνοματολογικῶν, ὅπου μποροῦσε κανεὶς νὰ γνωρίσῃ ἀπὸ κοντὰ τὴ διεθνή ὀνοματολογικὴ βιβλιογραφία, καθὼς καὶ παλαιὰ καὶ σπάνια σχετικὰ συγγράμματα.

Οἱ σύνεδροι εἶχαν τὴν εὐκαιρία νὰ θαυμάσουν τοὺς μεσαιωνικοὺς καὶ νεώτερους καλλιτεχνικοὺς θησαυροὺς τῆς Ἰσπανίας, τὴν ἰσπανικὴ φιλοξενία, καθὼς καὶ τὴν πρόοδο τοῦ ἰσπανικοῦ λαοῦ σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς.

Στὴν πατριδα μας ἡ Ὀνοματολογία ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἀπῆρργο τῶν γλωσσολόγων καὶ τῶν φιλολόγων, καὶ δὲν ἐγινε ἀκόμα καμιά συστηματικὴ προσπάθεια νὰ συγκεντρωθῆ καὶ νὰ μελετηθῆ ὁ ἀπῆραντος θησαυρὸς τῶν τοπωνυμίων καὶ κυρίων ὀνομάτων τῶν μακρῶν περιόδων τῆς ἱστορίας μας. Εἶναι νομίζω καιρὸς νὰ ἐξεταστῆ σοβαρὰ ἡ πρόταση ποὺ ἔκαμε στὸ Συνέδριον τῆς Οὐψάλας ὁ Ἕλληνας τοπωνυμιολόγος κ. Γ. Θωμόπουλος, καὶ ἡ ὅποια υἰοθετήθη ἀπὸ τὴ γενικὴ συνέλευση τῶν συνέδρων, νὰ προστεθῆ στὰ ἐπιστημονικὰ Ἀρχεῖα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἢ τοῦ Κράτους καὶ ἓνα εἰδικὸ Ἀρχεῖο τοπωνυμίων καὶ κυρίων ὀνομάτων, ποὺ θὰ διευκολύνῃ τὴν πρόοδο τοῦ κλάδου αὐτοῦ στὸν τόπο μας.

Ν. Π. ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ

Τὸ 8ον Διεθνὲς Συνέδριον Παπυρολογίας.— Ἀπὸ 29 Αὐγούστου μέχρι 3 Σεπτεμβρίου 1955 συνήλθεν ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ διαπρεποῦς ἑλληνιστοῦ κ. *Hans Gerstinger*, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Graz, τὸ 8ον διεθνὲς συνέδριον παπυρολογίας, ὀργανωθὲν ὑπὸ τῆς ἐν Βρυξέλλαις ἐδρευούσης Διεθνοῦς Ἑταιρείας Παπυρολόγων. Ἐγένοντο πολλὰ ἀνακοινώσεις περιστραφεῖσαι περὶ τὸ γενικὸν θέμα: «Ἡ Αἴγυπτος κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς - βυζαντινοὺς καὶ ἀραβικοὺς χρόνους». Εἰς τὸ συνέδριον ἔλαβε μέρος ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ὁ καθηγητὴς κ. *Κωνσταντῖνος Βουρβέρης*.

18ον Διεθνὲς Συνέδριον Ἱστορίας τῆς Τέχνης.— Τὸν Σεπτέμβριον 1955 συνήλθεν ἐν Βενετίᾳ τὸ 18ον Διεθνὲς Συνέδριον Ἱστορίας τῆς Τέχνης. Μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων θεμάτων, τὰ ὅποια ἐξετάζονται εἰς τὰ Συνέδρια ταῦτα, ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον εἶχε διὰ τὴν Ἑλλάδα τὸ θέμα τῆς βυζαντινῆς τέχνης καὶ ἰδίᾳ τὸ πρόβλημα τῆς καταγωγῆς τῆς μεσαιωνικῆς τέχνης ἐν Ἰταλίᾳ. Ὁρισμένοι ἐρευνηταί, καὶ κυρίως οἱ Ἰταλοὶ ἐπιστήμονες, ὑπεστήριξαν τὴν αὐτοτέλειαν τῆς μεσαιωνικῆς ἰταλικῆς τέχνης καὶ ἠρνήθησαν τὴν ἐξάρτησιν αὐτῆς ἀπὸ τὸ Βυζάντιον. Τὴν ἀντίθετον ἄποψιν, μὲ θετικὰ ἐπιχειρήματα, ὑπεστήριξαν οἱ γνωστοὶ βυζαντινολόγοι κκ. *André Grabar* καὶ *Otto Demus*. Ἡ Ἑλλάς ἀντεπροσωπεύθη εἰς τὸ ἐν Βενετίᾳ συνέδριον μόνον ἀπὸ τὸν κ. *Ἀγγελον Προκοπίου*.

Μνημόσυνον Γ. Βλαχογιάννη.— Εἰς τὴν Ναύπακτον, πατριδα τοῦ ἱστορικοῦ καὶ λογοτέχνου Γ. Βλαχογιάννη, ἐγένοντο τὴν 21 Αὐγούστου 1955 τιμητικαὶ ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δεκαετίας ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ τῆ συμμετοχῆ τοῦ Δήμου Ναυπάκτου. Ἐτελέσθη μνημόσυνον θρησκευτικὸν καὶ ὀμίλησαν οἱ ἀκαδημαῖκοι κκ. Γ. Ἀθανασιάδης - Νόβας καὶ Σπῦρος Μελάς, ἀναλύσαντες τὸ ἔργον του. Ἐνετειχίσθη ἀναμνηστικὴ πλάξ εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου ἐγεννήθη.

Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης.— Διὰ Β. Δ. κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν καθηγητῶν ληφθεῖσης κατὰ πλειοψηφίαν (ἐμειοψήφησε τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν καθηγητῶν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς), τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης προσέλαβε τὴν προσωνομίαν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Τὴν 28ην Μαΐου 1955 ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου ἀνεκήρυξεν ἐν ἐπίσημῳ τελετῇ τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα Παῦλον ἐπίτιμον διδάκτορα τῆς Θεολογίας. Τὸν Βασιλέα προσεφώνησε καταλλήλως ὁ κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Δ. Τράκας, μετὰ δὲ τὴν ἐγχείρισιν τοῦ διδακτορικοῦ διπλώματος ὁ Βασιλεὺς ἀνέπτωξε τὸ θέμα: «Ἡ ἔννοια τῆς ἀγάπης».

Τὴν 29ην Ἀπριλίου 1955 ὁ καθηγητὴς τῆς Σορβόννης κ. *Pierre Chantaine* ὠμίλησεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ μὲ θέμα: «La structure de la famille et les noms de parenté chez Homère».

Ἄλλοι ἕξνοι καθηγηταὶ ὁμιλήσαντες ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ εἶναι: ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης κ. *Ernst Steinbach* μὲ θέμα «Ἡ πίστις εἰς τὸν τριαδικὸν θεὸν καὶ ἡ σύγχρονος τεχνικοβιομηχανικὴ μορφή τοῦ κόσμου», καὶ ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ζάγκρεμπ κ. *R. Lang* μὲ θέματα: «Ἡ ἐκβιομηχανοποιήσις τῆς Γιουγκοσλαβίας» καὶ «Ἡ προσπάθεια ἀναπτύξεως τῶν καθυστερημένων περιοχῶν τῆς Γιουγκοσλαβίας».

Διωρίσθη τακτικὸς καθηγητὴς εἰς τὴν Β' ἔδραν τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς φιλολογίας ὁ μέχρι τοῦδε ἑκτακτος ἐντεταλμένος καθηγητὴς παρὰ τῆ αὐτῇ ἔδρῃ κ. Ἀγαπιτὸς Τσοπανάκης. Ἐπίσης διωρίσθη τακτικὸς εἰς τὴν ἔδραν τῆς νέας ἐλληνικῆς ἱστορίας ὁ μέχρι τοῦδε ἑκτακτος καθηγητὴς κ. Ἀπόστολος Ε. Βακαλόπουλος. Ὁ μέχρι τοῦδε ὑφηγητὴς τῆς κλασσικῆς ἀρχαιολογίας κ. Γεώργιος Μπακαλάκης διωρίσθη ἑκτακτος καθηγητὴς μὲ ἐντολὴν διδασκαλίας τοῦ μαθήματος.

Κατόπιν ἔξαιτοῦς παραμονῆς ἐν Θεσσαλονίκη ἀπεχώρησε, μετακληθεὶς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Tübingen, ὁ καθηγητὴς τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας παρὰ τῷ Ἰνστιτούτῳ Ξένων Γλωσσῶν καὶ Φιλολογιῶν κ. *Harold Davies*. Εἰς τὴν θέσιν του ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς ὁ κ. *Stanley White*.

Ἀνεώθη ἡ ὑποτροφία Fulbright καὶ διὰ τὸ πανεπιστημιακὸν ἔτος 1955-1956 εἰς τὸν καθηγητὴν τῆς ἀμερικανικῆς φιλολογίας καὶ πολιτισμοῦ κ. *John D. Logan*. Κατὰ τὸ παρὸν πανεπιστημιακὸν ἔτος θὰ διδάξῃ ὡς ἐπισκέπτης καθηγητὴς παρὰ τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ μαθήματα ἀμερικανικῆς φιλολογίας καὶ πολιτισμοῦ καὶ ὁ καθηγητὴς κ. *Henry Wasser*.

Εἰς τὸ τμήμα ἀγγλικῆς τοῦ Ἰνστιτούτου Ξένων Γλωσσῶν διωρίσθη διδασκάλισσα ἡ κυρία Ἀριάδνη Κούμαρη.

Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν.— Νεώτεροι ἐκδόσεις: Εἰς τὴν σειρὰν τῆς Μακεδονικῆς Βιβλιοθήκης: ἀρ. 20. *I. Κ. Βασδραβέλλη*, Ἱστορικὰ Ἀρχεῖα Μακεδονίας Γ'. Ἀρχεῖον Μονῆς Βλαττάδων (1466-1839). Σελ. ια' + 68 + 8 πίν.— Ὡς Παραρτήματα τῶν «Ἑλληνικῶν» ἐξεδόθησαν: ἀρ. 8. *Δ. Κανατσούλη*, Μακεδονικὴ προσωπογραφία (ἀπὸ τοῦ 148 π. Χ. μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Μ. Κωνσταντίνου). Σελ. 183.— ἀρ. 9. Πειραγμένα τοῦ Θ' Διεθνoῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου. Τόμος Α': Ὁργάνωσις, Πρόγραμμα καὶ Πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου. Ἀνακοινώσεις. Α' Ἀρχαιολογία. Σελ. η' + 516, πίν. 183.— Νεώτεροι ἐκδόσεις τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσον. τοῦ Αἴμου (IMXA): ἀρ. 5. *St. P. Kyriakides*, The northern ethnological boundaries of Hellenism. Σελ. 63.— ἀρ. 6. Ἰωάννου Στ. Νοτάρη, Παῦλος Μελάς (βιογραφία). Σελ. 78, 4 πίν.— ἀρ. 7.

A. *Xyngoroulos*, Thessalonique et la peinture macédonienne. Σελ. XV + 78, πίν. 21.

Διαλέξεις: Κατ' Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον ἐγένοντο αἱ ἀκόλουθοι δημόσιαι διαλέξεις ἐπὶ θεμάτων ἀφορῶντων εἰς τὴν Μακεδονίαν: Τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων κ. *Φωτίου Πέτσα*, «Οἱ μεγαλοπρεπεῖς τάφοι τῆς ἐποχῆς τῶν Μακεδόνων βασιλέων», τοῦ κ. *Ἀλ. Λέτσα*, «Ὁ Ἰσοκράτης καὶ ἡ ἐποχὴ του», καὶ τοῦ ἐφόρου Βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων κ. *Στυλ. Πελεκανίδου*, «Ἀρχαιολογικὸ ταξίδι στὴν Πρέσπα».—Συνεχίσθησαν ἐξ ἄλλου αἱ εἰς περιορισμένον κύκλον ἐπιστημονικαὶ ἀνακοινώσεις. Ἀνεπτύχθησαν κατὰ Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον 1955 τ' ἀκόλουθα θέματα: ὑπὸ τοῦ κ. *Β. Λαούρδα* 1) «Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Φωτίου πρὸς τὸν μητροπολίτην Παῦλον», 2) «Κλασσικαὶ σπουδαὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ κατὰ τὸν 14^{ον} αἰῶνα», ὑπὸ τοῦ κ. *Στυλ. Πελεκανίδου* «Βυζαντινὸν ἀνάγλυφον τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα», καὶ ὑπὸ τοῦ κ. *Στίλπωνος Κυριακίδου* «Νέα ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς ἀγνώστους ἐκκλησίας τῆς Θεσσαλονίκης».

R. M. DAWKINS
(1871 - 1955)

Πρό τινων μηνῶν ἀπέθανεν αἰφνιδίως ἐν Ὁξφόρδῃ εἰς ἡλικίαν ὀγδοήκοντα καὶ τριῶν ἐτῶν ὁ R. M. Dawkins, πρῶην καθηγητὴς τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας ἐν τῷ Exeter College τοῦ Πανεπιστημίου τῆς πόλεως ταύτης, ἐν τῷ ὁποίῳ καὶ διέμενε μέχρι τοῦ θανάτου του, μολοντί ἀπὸ τοῦ 1939 εἶχε παύσει πλέον νὰ διδάσκη.

Ὁ Dawkins ἐκ νεότητός του ἔδειξε πολυμερὲς ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον. Μαθητὴς ἔτι ἔδειξεν ἐνδιαφέρον διὰ τὰς βοτάνας, κατόπιν ἐν Λονδίῳ ἠθέλησε νὰ σπουδάσῃ μηχανικὴν, ἀλλὰ μὴ αἰσθανόμενος κλίσιν πρὸς τὴν πρακτικὴν ταύτην ἐπιστήμην ἐτράπη πρὸς τὴν θεοσοφίαν, χάριν τῆς ὁποίας ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ μάθῃ τὴν σανσκριτικὴν. Τυχῶν ὑποτροφίας εἰς τὸ Emmanuel College τοῦ Cambridge ἐσπούδασε καὶ παρέμεινε ὡς ἐταῖρος ἐν αὐτῷ μέχρι τοῦ 1906, ὅποτε διορίσθη διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Βρετανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς.

Ὡς ἀρχαιολόγος εἰργάσθη λίαν εὐδοκίμως. Αὐτὸς διηύθυνε τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ ἐν Σπάρτῃ ἱεροῦ τῆς Ὀρθίας Ἀρτέμιδος, ἐπεμελήθη δὲ καὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς εἰς τόμον, φέροντα τὸν τίτλον *The Sanctuary of Artemis Orthia at Sparta*, London 1929. Πλὴν τούτου εἰργάσθη καὶ ἐν Φυλακωπῇ τῆς Μήλου, ἐν Σικίνῳ καὶ ἐν Κρήτῃ καὶ εἴ ποῦ ἀλλαγῶν δημοσιεύσας ἀξιολόγους σχετικὰς μελέτας ἐν τῇ Ἐπειτηρίδι (*Annual*) τῆς Βρετανικῆς Σχολῆς.

Ἐν Ἑλλάδι εὐρισκόμενος, ἤσθάνθη ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὰς νεοελληνικὰς διαλέκτους καὶ μάλιστα τῶν ἀπομακρυσμένων καὶ ἀπομεμονωμένων περιοχῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπεχείρησε μακρὰ καὶ κοπιώδη ταξίδια ἀνά τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Κατὰ τὰ ἔτη 1909 καὶ 1910 ἐπισκεφθεὶς τὴν Καππαδοκίαν καὶ μελετήσας ἐπὶ τόπου διαλεκτικὰ αὐτῆς ἰδιώματα ἐδημοσίευσεν ἑκτενὴ μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον *Modern Greek in Asia Minor*¹). Ἡ μελέτη αὕτη ἀποτελεῖ τὸν πρόδρομον τοῦ μετὰ ἕξ ἔτη δημοσιευθέντος θεμελιώδους διὰ τὰ καππαδοκικὰ ἰδιώματα ὁμωνύμου ἔργου του.

Τὸ 1914 κληρονομήσας σημαντικὴν περιουσίαν, παρητήθη τῆς θέσεώς του διὰ νὰ ἀσχοληθῇ ἐλευθέρως εἰς τὰς προσφιλεῖς του διαλεκτολογικὰς μελέτας. Κατὰ τὸ θέρους ἀκριβῶς τοῦ ἔτους τούτου ἐταξίδευσε εἰς τὸν Πόντον, ὅπου ἐπεσκέφθη τὴν Τραπεζοῦντα, τὸν Ὀφιν, τὰ Σούρμενα, τὴν Σάντιαν, τὴν Κρῶμνην καὶ τὴν Ἰμεραν, ἐκραγέντος ὁμως τοῦ Α' παγκοσμίου πολέμου ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ τὸ ἐρευνητικὸν ταξιδιὸν του. Κατὰ τὸν πόλεμον παρέμεινε ἐπὶ πολὺ ἐν Κρήτῃ ὑπηρετῶν ὡς ἀξιωματικὸς πληροφοριῶν εἰς τὸν Βρετανικὸν στόλον.

Ἐν ἔτει 1920 κληθεὶς κατέλαβε τὴν ἔδραν τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὁξφόρδης. Τὰ νέα του καθήκοντα δὲν τὸν ἠμπόδισαν νὰ κάμῃ ἐπανειλημμένα ταξίδια ἀνά τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἐπεσκέπτετο κυρίως τοὺς προσφυγικοὺς συνοικισμοὺς τῶν Ποντίων καὶ τῶν Καππαδοκῶν, τὴν Δωδεκάνησον, τὴν Κύπρον καὶ τὴν Κάτω Ἰταλίαν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν διαλεκτολογικῶν μελετῶν του, αἱ ὁποῖαι ἀνέδειξαν αὐτὸν ἓνα τῶν ἐπιφανεστέρων διαλεκτολόγων τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης.

¹ *Journal of Hellenic Studies* 30 (1910) 109-132, 267-291.

Κατὰ τὰ ταξίδια του ταῦτα ἐπεσκέφη καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος, τὰς ἐκ τοῦ ὁποίου ἐντυπώσεις του ἐδημοσίευσεν εἰς ἴδιον ἐνδιαφέρον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον *The Monks of Athos*, London 1936.

Εἰς τὰς διαλεκτολογικὰς αὐτοῦ μελέτας ὁ Dawkins ἤρχει βαθυμῆδον νὰ προσθέτῃ καὶ λαογραφικὰς. Ἦδη εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ μελέτην περὶ τῶν διαλέκτων τῆς Σίλλης καὶ τῆς Καππαδοκίας προσέθεσε πολὺ ὀρθῶς ὡς ἐκτενέστερα δείγματα αὐτῶν παραμύθια, τὰ ὁποῖα εἶχε συλλεξῆ ἐπιτοπίως. Τὸ πρῶμα ἐπανελάβεν εἰς μεγαλυτέραν κλίμακα εἰς τὸ αὐτοτελὲς ἔργον του *Modern Greek in Asia Minor* (1916), ἀναθέσας τὴν σχολίαν τῶν κειμένων εἰς τὸν ἄλλοτε σπουδαστὴν ἐν τῇ Βρεττανικῇ ἀρχαιολογικῇ σχολῇ Ἀθηνῶν καὶ κατόπιν καθηγητὴν τῆς ἀρχαίας ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Liverpool W. R. Halliday. Βαθυμῆδον τὸ ἐνδιαφέρον του διὰ τὰ ἑλληνικὰ παραμύθια καθ' ἑαυτὰ καὶ ὄχι μόνον ὡς γλωσσικὰ παραδείγματα ηὔξηθη, μετὰ δὲ τὴν ἀποχώρησίν του ἀπὸ τῆς καθηγεσίας ἢ μετάφρασις, ἢ σχολίαις καὶ ἢ δημοσίευσις τοιούτων ἀπέβη ἡ μόνη ἀγαπητὴ του ἐνασχόλησις. Οὕτως ἐξέδωκε πρῶτον ἐν πρωτοτύπῳ καὶ μεταφράσει τὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὁξφόρδης ἀποκειμένην συλλογὴν πενήκοντα καὶ πέντε δωδεκανησιακῶν παραμυθιῶν τοῦ Δωδεκανησίου Ζαρχάφτη μετ' ἐπιμελεσιῶν καὶ ἀξιολογημάτων συγκριτικῶν ὑπομνημάτων ὑπὸ τὸν τίτλον *Forty - five Stories from the Dodekanese*, Cambridge 1950. Ἐπειτα ἐδημοσίευσεν ἐν μεταφράσει ἐκλογὴν ὑπὸ τὸν τίτλον *Modern Greek Folktales*, Oxford 1953, τῆς ὁποίας σκοπὸς ἦτο νὰ δεῖξῃ τὴν λογοτεχνικὴν ὕφην τῶν νεοελληνικῶν παραμυθιῶν καὶ τὸν ὑπ' αὐτὰ διαφαινόμενον χαρακτῆρα τοῦ νεοελληνικοῦ λαοῦ. Τρίτον καὶ τελευταῖον ἐξέδωκε νέαν ἐκλογὴν ὑπὸ τὸν τίτλον *More Greek Folktales* (1955), εἰς τὴν ὁποίαν περιέλαβε παραμύθια ἐκ τῶν σπανιωτέρων παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ. Διὰ τῶν δημοσιευμάτων τούτων ὁ Dawkins ἀνεδείχθη εἰς τῶν ἐπιφανέστερων ἐρευνητῶν τῶν ἑλληνικῶν παραμυθιῶν, ἂν μὴ ὁ ἐπιφανέστατος πάντων, παρέσχε δὲ σπουδαιότατην συμβολὴν εἰς τὴν διεθνήν ἔρευναν τῶν παραμυθιῶν, διότι κατέστησεν εἰς τοὺς ἐρευνητὰς γνωστὰ καὶ ἐν τινι μέτρῳ προσιτὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἰδιοφυΐαν τῶν ἑλληνικῶν παραμυθιῶν, τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦδε ἦσαν γνωστὰ σχεδὸν μόνον ἐκ τῆς παλαιᾶς συλλογῆς τοῦ v. Hahn.

Εἰς τοὺς παλαιούς τινι πρὸς τὰς βοτάνας ἔρωτας ἐπανῆλθε κατὰ τὸ γήρας του, ἐπεξεργασθεὶς τὸ περὶ δημηδῶν ὀνομάτων τῶν φυτῶν κεφάλαιον ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Φ. Ἀργέντη δημοσιευθείσῃ λαογραφίᾳ τῆς Χίου¹.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὡς ἐπιστήμων ὁ ἀείμνηστος ἀνὴρ. Ἐραστὴς τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης ἀφῆκεν ἄδρᾶ καὶ ἀνεξίτηλα τὰ ἴχνη τῆς ἐπιστημονικῆς του δραστηριότητος καὶ εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ εἰς τὴν διαλεκτολογίαν καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην τῶν παραμυθιῶν καὶ τὴν λαογραφίαν. Ὡς ἄνθρωπος, φίλος ὁ ἴδιος τῶν ἀνθρώπων καὶ ἰδίως τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ, διὰ τοὺς ὁποίους κυρίως ἐνδιεφέρετο, ἐνέπνεεν ἀγάπην εἰς τοὺς πλησιάζοντας αὐτόν. Κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος συνήνησα εἰς τὴν Καστανιάν τῆς Βεροίας γέροντας πρόσφυγας ἐκ Σάνιας τοῦ Πόντου, οἱ ὁποῖοι μετ' ἀγάπης ἐνεθυμοῦντο αὐτόν. Ἦ δὲ πρὸς τὸν ἑλληνικὸν ἴδιον λαὸν ἐκτίμησις καὶ ἀγάπη του, ὅπως ἐμφανίζεται εἰς τὰ τελευταῖα ἔργα του, ὑπῆρξε μεγάλη καὶ εἰλικρινής.

ΣΤΙΑΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

¹ *Ph. Argenti - H. J. Rose, The Folk-lore of Chios, Cambridge 1949.*

Γουιακό ἀροστήριο ἀπὸ τῆ Μαρόνεια. (Πλάγια ὄψη)

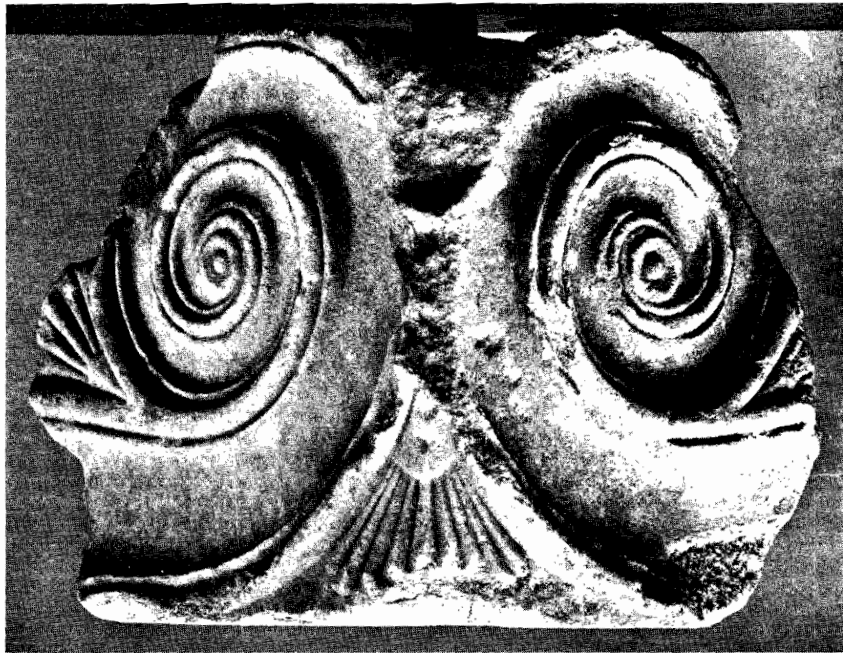
α. Τὸ γωνιακὸ ἀκρομήριον τοῦ πίνακος I.
(Καὶ οἱ δύο ἄψεις του)

β. Γωνιακὸ ἀκρομήριον στὸ Μουσεῖο τοῦ Βερολίνου.
(Φωτογραφία τοῦ ΡΜ. ἀριθ. 6830)

α. Ἡ ἄλλη πλάγια ὄψη τοῦ ἀκροτηρίου πίν. 2 β.
(Φωτογραφία ΡΜ. ἀριθ. 6829)

β. Καὶ οἱ δύο ὄψεις τοῦ ἀκροτηρίου στὸ Μουσεῖο τοῦ Βερολίνου.
(Φωτογραφία ΡΜ. ἀριθ. 6831)

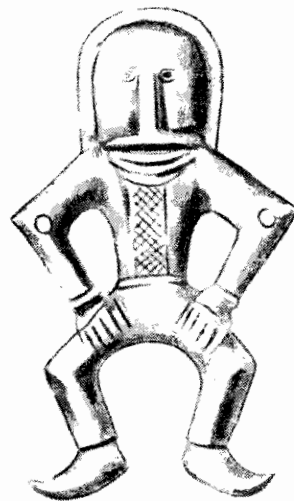
Περόνη ἐκ τῆς Νέας Ἀγχιάλου
(Φωτ. καθηγητοῦ Γ. Σωτηρίου)

Κεφαλή Καομανιόλα
(Fuchs, Langobard. Goldblattkr. eiz. 18)

Κοχλιάριον Κορίνθου
ἀριθ. 1509 (10)
(Φωτ. Ἀμερικανικῆς Σχολῆς
Κλασσικῶν Σπουδῶν)

Ἀνθρωπίνη μορφή ἐκ τοῦ
θησαυροῦ τῆς Μαστίνοβκας
(Fellich, Arch. Hungar. 21,
1937, πίν. CXXI 1)